

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

La música del Rei Sol

LES SATIRES

Diumenge 5 de juny del 2022, 11.30h.

Obra de Fluvià
GUISSONA

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

LOUIS COUPERIN (1626-1661)

Symphonie, Courante i Sarabande en canon

del *Manuscrit Bauyn*, en transcripció per a 3 violes i clavecí

FRANÇOIS COUPERIN (1668-1733)

Les Satires del *Quatrième Livre de pièces de clavecin*, 23ème Ordre, en transcripció

per a viola da gamba i baix continu

JEAN-BAPTISTE ANTOINE FORQUERAY (1699-1782)

Allemande, Courante i Sarabande

de les *Pièces à trois violes en re mineur*

MARIN MARAIS (1656-1728)

Le Tombeau de Monsieur de Sainte Colombe,

del *Deuxième livre de pièces pour la viole*

FRANÇOIS COUPERIN

Deuxième concert

Plainte pour les violes – Lentement et Douloureusement

MARIN MARAIS

Prélude, Allemande, Courante, Menuet, Sarabande

Gigue, Gavotte, Petite Paysane i Rondeau de les

Pièces à 3 violes du Quatrième Livre en re majeur

Durada musical: 65' sense pausa

NOTES AL PROGRAMA

La música del poder

La música és la forma d'art més bella que sorgeix del poder polític. Contra els tòpics xarons imposats pel romanticisme i tota quanta pretensió il·lusòria d'una creació i recepció sonores merament contemplatives, la relació de la música amb l'art de la coacció es palesa de forma clara en corpus com el de François Couperin (1688-1733), a qui la historiografia de la música ha anomenat *el Gran*, per diferenciar-lo d'alguns altres il·lustres familiars seus, bo i emparentant-lo amb el rei a qui serviria indirectament o directa durant els millors anys de la seva vida.

Ara que Occident i el més enllà respiren de nou la brillantina i la crueltat de la teocràcia (com totes, blanquejada amb una sèrie de directors d'orquestra i sopranos estrella que hem aplaudit i encara venerem), paga la pena retornar a la música del parisenc i gaudir-la de nou com allò que fou realment: una de les bandes sonores de la modernitat política i la conformació d'unes formes d'estat totalitari, el de Lluís XIV, que creïem superades però que retornen amenaçadorament.

Compositor, clavecinista i organista, hereu de l'escola cortesana de Jacques Thomelin, Couperin traduï en sons el poder omnívor d'un estat que traficava amb la cultura com a arma d'adoctrinament massiu. Ho feu, bàsicament, a través de les seves meravelloses obres per a clavecí i una producció bellíssima per a conjunts vocals reduïts: el poder s'hi mostra en forma d'una sonoritat notòriament ornamentada que metralla les facultats de l'instrument sense limitacions. A l'autor li importava poc la forma (la majoria són peces en forma de dansa amb dues tonalitats alternants), i la personalitat de cada peça se saldava segons el seu to (*ordre*) sense cap pretensió temàtica ni cíclica, més enllà d'una lleugera evocació. Lluny d'Scarlatti o de l'escola ibèrica, Couperin no demostra cap voluntat de desenvolupar l'exposició d'un tema; s'entreté, això no obstant, en la variació eterna de la xacona i una visió intrauterina de l'instrument, que vol emprar com un element d'impressió (Debussy, Ravel i companyia li seguirien els passos).

Així va fer també Marin Marais (1656-1728) a nivell formal; el compositor a qui Jordi Savall i Pascal Quignard rescataren de l'ostracisme de quatre rates de biblioteca i que traduï l'estètica de Sainte-Colombe i Lully en més de sis-centes obres inigualades per a viola de gamba. Tot i formar part del mateix entorn que Couperin, i de passar-se més de cinquanta anys a l'orquestra del *Rei Sol*, tot allò que en el primer cas és esclat i apologia barroca, Marais ho converteix en una font

corprenedora d'intimitat i melangia. Com ha recalcat el mateix Savall, i a diferència de l'exactitud mecanicista del clavecí, la viola de gamba és un instrument ordit en un imaginari que l'emparenta directament a la veu humana (ho explica un altre Marin, el pare Mersenne, a l'*Harmonie Universelle* de 1636 quan recorda que l'arc de la viola és una transposició perfecta de la respiració pulmonar). A mi em plau imaginar la música de Marais, pel que deia ara, com una contraposició decorosa i modesta a l'esplendor de l'esperit cortesà de Couperin. La consolidació del *revival* Marais ha dut musicòlegs i artistes a interessar-se per tota l'escola de gambistes sorgits a l'entorn de Lluís XIV; és el cas de Forqueray, un músic, nogensmenys, més proper als cànons italianitzants que permeaven la cort francesa a través de l'obra d'autors com ara Leclair i Guignon.

Aquesta és, comptat i debatut, una experiència que ens permet gaudir de nou una música que restà inconeguda (o que es tingué com a mer objecte de curiositat històrica) durant més de tres segles. Per fortuna, els ressorts del poder absolut acaben caient i la curiositat individual provoca que sonoritats concebudes per al gaudi d'un sol home ara siguin potencialment delitoses per una bona part de la humanitat. Enguany cal escoltar-les, no obstant, sota la paüra del reton de la tirania, una teocràcia encara més perillosa que les del passat, car Lluís XIV tenia la decència d'imposar el seu poder abraçant la cultura, i els nostres temps, per contra, ens regalen tirans d'un analfabetisme molt més preocupant.

Bernat Dedéu

Filòsof, músic i assagista

FITXA ARTÍSTICA

LES SATIRES

Emmanuel Balssa, viola de gamba

Miguel Bonal Asensio, viola de gamba

Marc de la Linde Bonal, viola de gamba

Darío Tamayo, clavecí

Les Satires, els Sàtirs, és un grup format per quatre músics la inquietud dels quals per les músiques històriques els porta a compartir i experimentar música relacionada amb les violes da gamba. El nom de “Les Satires” prové d’una obra musical de François Couperin per a clavecí i recollida al *Quatrième Livre de pièces de clavecí 23ème Ordre*, que també interpreten com una versió per a viola de gamba i baix continu, i que reflecteix l’essència d’aquest grup gairebé emergent.

Aquesta agrupació explora i interpreta totes aquelles músiques de la gran època francesa en què la viola da gamba era l’instrument predilecte del Rei Sol. Això permet, d’una manera diversa (una viola sola, dues violes, dues violes i clavecí, tres violes, o tres violes i clavecí), recrear tota una amalgama de sons que recullen el més essencial de la música d’un temps passat i del qual, clarament, la viola da gamba va ser el més gran protagonista, ja que va ser considerat l’instrument el so del qual era el més proper a la veu humana, amb capacitat d’emular-la. Els instruments que presenten Les Satires als seus concerts són còpies d’instruments històrics, com una viola model Henry Jaye 1624 de sis cordes i una viola de set cordes model Romain Cheron, construïda a París el 1700.

Tots els integrants del conjunt tenen un punt en comú, l’ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya), on van coincidir, estudiar i compartir música sota el mestratge d’Emmanuel Balssa. Han ofert diversos concerts a Barcelona, a llocs tan emblemàtics com la Cripta de l’església de Santa Maria del Pi o el Museu de la Música de Barcelona. Individualment, cada component ofereix concerts a solo o en grup, en formacions de renom com l’Orchestra of the Eighteenth Century, l’Illiber Ensemble, els Ministers of Pastime, el Bach Collegium Japan, les Arts Florissants i la Jove Capella Reial de Catalunya.

Pâtisserie Fidel

Instagram: @pâtisserie_fidel_serra

El Rosal

<https://elrosal.cat>

Selecte Wine Store

Instagram: @selectewinestore

Celler Mestres

<https://www.mestres.es>

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Manresa

Ajuntament de Solsona

Ajuntament de La Coma i La Pedra

Ajuntament de Pinell del Solsonès

Ajuntament de Sant Mateu de Bages

Ajuntament de Sant Martí Segúries

Ajuntament de Fonollosa

Ajuntament de Cardona

Ajuntament de Rier

Ajuntament de Sant Llorenç de Morunys

Ajuntament de Súria

Ajuntament de Guissonà

Ajuntament de Sant Guim de Freixenet

Ajuntament de Pujalt

Ajuntament d'Igualada

Ajuntament de Tora

Ajuntament d'Estarès

Ajuntament de Cervera

Ajuntament de Pinós

CONSELL COMARCAL DE LA SEGARRA

CONSELL COMARCAL DE TARRAGONA DEL SOLSONÈS

SOLSONÈS

ara lleida

grupalba

amical

AMPANS

ampar

Manresa 2022 Transforma

Fundació Turisme i Fiores de Manresa

M!

GOBIERNO DE ESPAÑA

MINISTERIO DE CULTURA Y TURISMO

inaem

BISBAT DE SOLSONA

BISBAT DE VIC

COVA SANT IGNASI MANRESA

Jesuïtes Catalunya

IGUALADA CAPITAL DE LA CULTURA CATALANA 2022

FCACU

ÒMNIMUM

COSTERS DEL SEGRE

Pla de RAGES

OR

AIE

es muc

JM Catalunya

CONSELLERIA DE FONDS EUROPEUS I UNIVERSITAT I CULTURA

institut d'estudis balearics

CALAF GRUP

PORC DE PALOU

AIRA 700tòtic

OLIVA TORRAS

URCOTEX

SERTIC SA

Uila Uila

obres i serveis

DISTRIBUCIÓ DE GASOL

MAS

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Farmàcia Planas · Gestoria Mas · Alapont · ACEC · Tèxtil Oliu · Òptica Jané · Remsa, SL Vidres Solsona · La Farga del Solsonès · Cardona Motors · Tallers Ballús · Koobin · Knauf · Constructora del Cardoner Excavacions Cots Codina · Constructora de Solsona · Fruits Taribó · Mengem Bages · Dasler, S. A · Farmàcia Òptica Casas Oli Migjorn · Espar Sala · perequadrènch / arquitectura · Picó Gràfics · Tegecom · Ganivets Pallarès · La Mare Cultural El Monegal · Hotel Sant Roc · Allotjaments rurals l'Era d'en Bella · Hotel Bregon · UrbiApartments · El Miracle Apartaments La Garriga de Castelladral · Ca la Rosita · Hotel Solsona Centre · Electrodomèstics Vilaseca · Conservatori Música Manresa ACEM · Antiga Casa Magí · Associació Joan Carles i Amat · Associació d'Amics de Vergós Guerrejat Associació Riubrogent · Associació Amics de Coaner · Amics de l'Orgue de St. Llorenç de Morunys

Productors:

Forn de Cabrianes · Cerveses La Pirata · Forn de pa Camps · Ca la Roseta · Forn Jorba · Celler Roc Falcon · Masia Tonicoll Casa Cavallera, Agroturisme i Agricultura ecològica · Restaurant El Cigronet · Xocolates Oro Vivo · Fleca de la Font · Pastoret Casa Dalmases · Xocolates Aynousé · Celler Collbaix · El Molí · Porc de Palou · Joviat · Oller del Mas · Aviram Maria · Cal Rosal Restaurant Molí de Boixeda · Parc de les Olors de Claret · Restaurant Casal de Castelltallat · Cafès Gener · Biolord Formatgeria Valette · Pastisseria Fidel · Oli Migjorn · Un pam de terra · Mel de Sant Guim · Comunitat boliviana d'Igualada Gebrat – Gelats i sorbets ecològics · Celler Grau i Grau · Restaurant Can Patoí · Selecte Wine Store · Celler El Miracle Formatgeria El Miracle · Restaurant El Miracle · Mel de Su · Comalats · Formatges Veciana · L'Antic Forn

Mitjans col·laboradors:

